

З зелених гір (фрагменти зі збірки)

Дмитро Загул

Загул Дмитро

ІЗ ЗБІРКИ "З ЗЕЛЕНИХ ГІР"

Із буйнесеньким вітром в погоні
Я до милої ввечері біг, —
Мов несли мене бистрії коні,
Під собою не чуючи ніг.

Мое серце, як лист, затремтіло,
Як в садочку побачив її, —
А вона невесела сиділа
І не глянула в вічі мені.

Лиш голівку склонила в долоні,
Похилилась, як в лузі лоза,
Задрижали устонька червоні,
А по личку скотилась сльоза.

* * *

Багато акордів на струнах моїх,
Душа їм і ліку не знає,
Життя повнозвучно торкається їх
І звуки пісень викликає.
Ловлю невловимі хвилини життя,
Лечу за святою красою,
Пісні переливні — ті діти чуття —
Посію до сонця росою.

Пряду павутинки тонесенький льон,
Я тчу і мережаю ткани.
Життя повнозвучне перейде, як сон,
Зістануться співи весняні.

Гори, сподівайся і в нічку, і вдень!
О серце, будь сміливим, гордим!
І виспівай душу потоком пісень,

І вмири за останнім акордом!

* * *

В дзеркалі Черемшу скелі високії
Ломлються, кришуться, б'ються.
Хвилі нестримнії річки глибокої
З гордощів скель тих сміються.

Змалечку ріс я над хвилями смілими,
Хвилям подібний зробився...
Образ реального з вічними цілями
В серці в кусочки розбився.

* * *

Вечірньою годиною за мрією огнистою
Душа моя, окрилена, здійсмається, летить
За білою хмаринкою, хмаринкою вовнистою,
Що крилами незримими прорізує блакить.

Хмаринка вже до обрію рожевого долинула,
І крильця позолочені розтанули в імлі.
В годиноньку недобрую душа моя покинула
Доріжки, протолочені до щастя на землі.

З вечірніми росинками, сльозинками прозорими,
На землю безпросвітную душа моя паде,
І скаржитись на доленьку, і в небо б'є докорами,
Що щастя заповітного не бачила ніде.

* * *

Вже давно перестали морози,
Прошуміли холодні дощі,
Розцвілись винограднії лози,
Зеленіють в садочку кущі.

Стала казкою ніченька ясна,
Голос горлиці чути в саду.
Встань та вийди в садочок, прекрасна,
Я тебе на розмовоньку жду.

Смоківниця листки розпустила,
Вкрили землю квітки запашні...
Чарівниця-весна наступила,
По гаях залунали пісні.

Мов голубка всю зиму на скелі,
Ти ховалася довгії дні...
Покажи свої очка веселі,
Дай почути свій голос мені!

* * *

Голос милого далеко
Чує серденько моє,
Оленятком скаче легко
І на хвилюку не стає.

Він до сарноньки своєї
Через гай перелетить,
Через гори, через скелі —
Погляд радісно тремтить.

Під дверцятами чекає,
Заглядає до вікна,
Не говорить, а співає:
"Вийди, пташечко моя!"

* * *

Голубонько мила, не сердься,
Читаючи скарги мої,
Бо кожний удар мого серця
Про тебе говорить мені.

Тобою живе моя пісня, —
Ти кожної пісеньки ткань.
Голубонько мила, не смійся
З моїх нерозумних зітхань!

О, якби ти тільки кохала,
То ти не сміялася б, ні!
А вкупі зі мною зітхала,
Читаючи скарги мої.

Голубонько мила, не сердься,
Що тужно по струнах я б'ю;
Ті струни тужливого серця
Виспівують тугу мою.

* * *

Далеко від рідного краю,

На лоні розлогих степів
Злітає у далеч безкраю
Журбою окрилений спів.

Як пташка за літом у вирій,
Летять і кигичуть пісні
І хочуть в розмовоньці щирій
Розвіяти смутки свої.

До тебе, моя Верховино,
Зелене Підгір'я моє,
Я їх посилаю щоднини,
Як сумно на серці стає.
* * *

Де взяти слів таких жагучих,
Таких нечуваних проклять?
І біль тих ран моїх пекучих
В слова співучі переллять.

Щодня, щовечора, щоранку
Зітхає серце те слабе
І, хоч квилить безперестанку,
Не може зрушити тебе.
* * *

З глибин руїни і пустелі,
З долини смутку і плачу
В краї надзоряні, веселі
На крилах пісень і я лечу.

Думками лину над землею.
Мені так тісно на землі!
А разом з піснею моєю
Летять у вирій журавлі.

Їх крик бентежить мою душу,
Та з ними враз не закричу!
Ще вище вилетіти мушу
Від журавлиного плачу.

Лечу на сонячнім промінню,
А в серці запал молодий.

І недотепному квилінню
Не дам я вирватись з грудий.

* * *

Зеленими листками шумлять старі ліси,
Десять линує над вершками таємні голоси.
Вітри лісам шепочуть казки зелених гір,
Тихесенько бренькочуть на струнах срібних лір.

Я в смутку та в задумі блукаю по гаю,
В тім шелесті та й шумі слова чийсь ловлю.
Хтось тужить за красою, зітхає по весні,
І срібною росою падають слізки рясні.

Колишуться смереки, гойдається сосна,
Про щастя недалеко говорить їм весна.

* * *

Коли на долоню наклоню чоло,
То все привиджається рідне село.
І стежечка кожда і кожний куточок,
Хатинка старенька і темний садочок,
Де серце, не знаючи злиднів, жило.

Он там моє щастя безжурне цвіло, —
Над чистим потоком вільшина схилилась.
Самітна смерічка на лан задивилась;
Під нею веселе бурлить джерело...
Лиш там, тільки там моє щастя було.

* * *

Мов та ліля ніжна і біла,
Що росте на дзеркальній воді,
Так і ти в моїм серці зацвіла,
Пелюстки розгорнула бліді.

Нахилила маленьку головку
І до серця шепочеш: люблю...
І листками м'якенького шовку
Оповіла ти душу мою.

Я з коханн і сохну, і млію,
Та ніколи його не згашу,
Бо в душі я твій образ лелію,

Мов лілею ту, в серці ношу.

* * *

Мрії злеліяні, сні перемріяні
Довго я в серці складав,
Сльози колишнії, ночі неvtішнії
Я на пісні перелляв.

В них поскладалося все, що прохалося,
Все, що прожито колись.
Звуки їх носяться, з серця так просяться,
Рвуться у далеч кудись.

З вітром розвійтеся, росами сійтеся,
Линьте по рідній землі!
З хмарами грайтеся, в сонці купайтеся,
Співи весняні мої!

* * *

Не ходи, моя квітко, в садочок,
Де пахучі троянди цвітуть!
Не зривай там весняних квіточок
І троянд не пришпилюй на груди,
Бо на грудях вони помарніють,
Без промінців, тепла і роси...
І дрібні пелюстки почорніють,
І не стане святої краси.
Не ходи, моя мила, в садочок
Під листочки розквітлих вишень!
Я сплету тобі, квітко, віночок
З невеселих любовних пісень.
А вони не загинуть ніколи,
Не змарніють без сонця листи,
А між ними і ти, моя доле,
Будеш вічно чарівно цвісти.

* * *

Ой полиньте, мої думи, на зелені гори!
Задзвоніть, тремтючі струни, зашуміть, як море!
Розлетіться по Бескиді на шовкові квіти,
Покотіться по рокиті, як слова трембіти!
Привітайте темні бори, жалібні ялиці,
Поклоніться Чорногорі, сніговій цариці.
Над рікою зупиніться, що пливе до Прута,

І в хатинку подивіться, де недоля люта.
А як тамки вас пізнають мої сестри милі,
Білі ручки заламають і впадуть безсилі.

* * *

Пісня — то мрія про щастя майбутнєє,
Полумінь перших огнів, —
Перше кохання вівік незабутнєє,
Пісня — то щастя зрадливе, облуднєє,
Повне привабливих снів.
Пісня — то голос страждання безмірного.
Першого смутку туман, —
Пісня — то стогін зітхання вечірнього,
Серця безсилового, серця покірного,
Біль незагоєних ран.
Пісня — то спомин щастя колишнього.
Згадка надій і весни, —
Відгомін серця сумного, невітшного,
Що серед галасу й реготу грішного
Снить незабутнії сни.

* * *

Повійте, вітри полудневі,
На мій таємничий садок,
Хай пахощі ніжні поллються
З моїх щонайкращих квіток.

З пахучих листочків поллється
Розкішний весни аромат,
Прийди, мій коханий, в садочок,
Так пишно розцвівся твій сад!

* * *

Покотилися по заріночку
Та бистресенькі хвилі,
Зажурилися, мій легінчику,
Твої сестроньки милі.
"Хто ж то буде нам на сопілочку
Коло кичери грати?
А хто ж буде там у неділочку
Нас увечері ждати?"
Розіслалися полониною
Та біленькі тумани,
Ой зісталася сиротиною

Твоя дівчина в мамі.

* * *

Розіслалась далеко дорога
В непривітну чужину мені...
Прощавай, моя хатко убога!
Прощавайте, достатки мої!

Я не знаю, коли ще побачу,
Як сьогодні покину я вас.
Та дрібними сльозами заплачу
На чужбині за вами не раз.

* * *

"Скажи мені, любий мій, де ти блукаєш, —
Чи в горах, чи тут, при долині?
Де стадо пасеш ти і де спочиваєш
Опівдні в гарячій годині?

Я так уморилась, я так утомилась,
Що й ніг під собою не чую,
Весь день за тобою, мій милий, дивилась...
І нічку без тебе ночую.

Чи ще мені довго прийдеться тинятись
Поміж не твоїми шатрами?
Боюся, що далі почнуть насміхатись
Твої побратими над нами".

"Як цього не знаєш, моє янголятко,
То йди за моїми вівцями,
Паси свої білі маленькі козлятка —
Щодня не блуди манівцями!"

* * *

Слова недоговорені, приборкані пісні,
Летить в краї надзоряні, як пташки голосні!..
І мрії недомріяні в буденщині життя,
Словами неопірені, летить без вороття!

З грудей моїх, як з кліточки, пускаю вас у світ,
До листячка, до квіточки з росою припадить!
За снами сподіваннячка, що снилися давно,
Летить, мої зітханнячка, як пташки крізь вікно!

* * *

— Ти звідки, пісенько весела,
До мене пташкою прийшла?
— Перелітала рідні села,
Твоє коханнячко знайшла.
— А що там, пісенько, чувати?
Що діє дівчина моя?
— Переказала привітати
Тебе лебідонька твоя.
— А як без мене проживає?
Чи дуже журиться вона?
— В пісні журбу переливає,
Тебе чекаючи щодня.
— А може, гарний подарунчик
Передала вона мені?
— Один гарячий поцілунчик
Тобі в далекій стороні.

* * *

Ти приходиш до мене щоночі
В ту хвилину, як міцно я сплю,
Зазираєш в заплакані очі
І шепочеш: не плач... я люблю!..

Я слова твої чую душою
І крізь сон усміхаюсь тобі,
Твої очі горять надо мною
В невимовній, глибокій журбі.

Ти жагуче мене обнімаєш,
В тих обіймах я млію вві сні,
Поцілунками душу виймаєш,
Виринаєш ти серце мені.

Відкриваю заплакані очі...
Навкруги — порожнеча німа.
В тишині таємничої ночі
Мого щастя нема як нема...

* * *

Ти чудова, як вечір весною,
Ти чарівна, як нічка в маю, —
О, з якою гіркою журбою

Я дивлюся на вроду твою!

Як вечірня зоря над горою,
Так твій погляд веселий горить, —
Я багато хотів би з тобою
Про любов, про печаль говорить.

Наче сонечка захід рум'яний,
Твої щічки принадні горять...
Я тобою, красо моя, п'яний
І ні слова не можу сказати.

Як вечірня імла за рікою,
В'ються коси розкішні твої, —
Нерозгаданим жалем і журбою
Оповіла ти душу мені.

* * *

Тихше, серце моє! Хай остання хвилинка кохання
Пролетить, прошумить непомітно!
Хай остання пісня-зітхання
Згомонить і пропаде безслідно!..
Тихше, серце моє!
Тихше, серце моє! То не смерть, то не смерть наблизилась,
Лиш розбились мої сподівання.
Казка-щастя так гарно скінчилась,
І проспівана пісня остання...
Тихше, серце моє!
Тихше, серце моє! То розбилась найкраща надія,
І розсіялось світло химерне...
Вже ніяка рожева мрія
Пережитого більше не верне...
Тихше, серце моє!..

* * *

Я спитав, чи ти кохала,
Чи пізнала вже любов?
Чи щовечора зітхала
Після зустрічей, розмов?

Ти на жовтому пісочку
Пишеш пальчиком: люблю...
Змиє хвиля по часочку

Першу відповідь твою.

А моя любов не перша...

Але все забуду я,

На скрижалях свого серця

Я вписав твоє ім'я.

* * *

Як деколи здрімається, то сниться Підгір'я,

І думонька вертається на рідне підвір'я.

Там ненечка старесенька засмучена ходить,

Щовечора, ріднесенька, як пташка, заводить.

Сльзинками дрібненькими подвір'ячко росить,

На серденьку тяженькеє каміннячко носить.

Щовечора вбивається сестричка Катруся

І в матінки питається, чи я ще вернуся.

Давно мені змережана сорочечка біла,

За сволоком залежана сопілочка мила.

А братчик мій прочитує щосвята папері —

Про мене він розпитує і спить без вечері.

Я з рідними розлучений, заплакані очі,

Він вдосвіта засмучений до темної ночі.

А пісенька, як пташечки легесеньке пір'я,

Летить собі до хаточки на рідне Підгір'я.

* * *

Як душа до душі заговоре

Про далекий і страчений рай,

То здригаються скелі і гори,

І змовкає журливий ручай.

Вони знають той смуток душевний,

Що в піснях виливають серця,

Вони чують той голос таємний,

Що шепоче до серця співця.

І того так здригаються гори,

І того затихає ручай:

Їм знайоме всесвітнєє горе

І за згубленим раєм одчай.

* * *